

DE KRINGLOOP DER ZIEL

Discussie-avond.
9 maart 1959.

In de korte periode van een menselijk leven is het heel moeilijk je in te denken, hoe feitelijk een kringloop van bewustzijn en vorm zich kan afspelen. De ziel is de kern van al deze dingen en als zodanig het centrale punt van onze beschouwing. Toch wil ik graag op een paar punten wijzen, voordat wij de ziel zelve gaan beschouwen.

U heeft ongetwijfeld opgemerkt, dat in elke beschaving (elke groeiende beschaving) een reeks culturen elkaar afwisselt. Wij zien een golfverschijnsel; een opkomst van een bepaalde cultuur, een ondergang daarvan maar gelijktijdig een opkomen van een andere cultuur, die meestal weer iets verdergaat. Dan is ook steeds weer het verschijnsel opvallend duidelijk van de tijdelijke duisternis. Wij spreken b.v. van de duistere middeleeuwen. En ondanks alles doen we dat niet geheel ten onrechte. Al zijn er in die middeleeuwen veel behoorlijke en heel mooie dingen geweest, toch was toen zowel technisch als geestelijk een zeker dieptepunt ingetreden. Dit kon niet meer gecompenseerd worden door andere beschavingen elders.

Deze verschijnselen vinden we in de historie van de mens. Maar wanneer zij in de historie consequent voorkomen, zou het redelijk zijn aan te nemen, dat ook buiten het zuiver menselijk bestaan, de zuiver menselijke maatschappij een dergelijke wisseling kan optreden. Dit is tot zover een waarschijnlijkheidstheorie, die u zelf zoudt kunnen nagaan. Hetgeen ik u nu ga vertellen, klinkt u misschien wat fantastischer. Toch verzoek ik u aan te nemen, dat aan de hand van onze onderzoekingen dit op waarheid berust.

Wanneer een bewustzijn begint zich in een vorm te uiten, staat deze ver onder het menselijk peil. Wij hebben te maken met zeer primitieve dierlijke vormen, die op de duur zich meer specialiseren en aanpassen aan het milieu. Hoe sneller die aanpassing plaatsvindt, hoe sneller het milieu een gecompliceerde structuur wordt, die zich tracht vrij te maken van de natuurlijke verschijnselen, de natuurlijke wetten. Het voertuig evolueert gelijktijdig met de mogelijkheden van de maatschappij om dit voertuig te beschermen tegen de normale natuurkrachten. Dit impliceert, dat wanneer de mens op een gegeven ogenblik zover komt, dat hij zich qua voertuig, qua bescherming tegen klimaat onafhankelijk kan maken van alles, wat de normale verschijnselen van de wereld daarvoor kunnen betekenen, het voertuig van de mens zich zal sublimeren. Een proces van evolutie, waarbij we ons op de duur zelfs kunnen indenken, dat het menselijk lichaam grotendeels gaat bestaan uit kracht, energie.

Wanneer dit grotendeels energie is geworden, zou een volgende trap zijn zuivere energie. Zuivere energie kan zich wel bezighouden met de stof en heeft invloed op de stof, maar ze leeft niet meer in de stof. Het gevolg zal zijn, dat tijdens een dergelijke evolutionaire periode de overblijfselen van het verleden praktisch teniet gaan. Het is zelfs heel goed mogelijk, dat een dergelijk ras de overblijfselen van steden e.d. be-

wust vernietigt, daarmee trachtende een nieuwe aarde te scheppen voor andere groeiprocessen. Maar met het wegvallen van een direct dominerende factor zal ongetwijfeld wederom voor de overgebleven dieren en schepselen de strijd om de superioriteit in grote hevigheid ontbranden. (De mens is door zijn groter intelligentie, zijn groter vermogen op het ogenblik een evenwicht-brengende factor. Misschien zoudt u zeggen "evenwicht-verstorend", maar aan de andere kant van de balans daar zit de mens zèlf.) Het resultaat is, dat dus b.v. de apen of de honden of de katten wederom onder normale natuurwetten beginnen op hun manier een samenleving te vormen, waarbij degene, die de beste verstandelijke ontwikkeling hebben, langzaam maar zeker boven de andere uitkomen en opnieuw van onderaf aan dezelfde cyclus beginnen.

Daarmee hebben we echter die voertuiglijke kwestie niet helemaal afgehandeld. Want aangenomen, dat die voertuigen alleen op aarde blijven, dan zou er voor die voertuigen niets te doen zijn. Een mens - dat weet u allemaal - wil altijd verder. Hij zoekt altijd het onbekende. Soms het onbekende van de geest, heel vaak ook het onbekende in de stof. Reeds nu denkt men aan ruimtevaart b.v. Het is logisch aan te nemen, dat uit energie bestaande entiteiten de ruimte - voor u slechts moeizaam met een raket misschien te overwinnen - gemakkelijk kunnen overwinnen, althans veel eenvoudiger dan u. Een uitbreiding van dit bewustzijn over het zonnestelsel zou mogelijk zijn.

Hoe deze vormen zich verder zullen ontwikkelen, kunnen we niet zeggen. Ik kan u alleen vertellen, dat wat de aarde betreft - of beter gezegd het zonnestelsel hier - er tenminste vier dergelijke klassen zijn, die elk miljoenen jaren van elkaar verschillen in vorming en bewustwording en die alle voertuiglijk bestaan. Er zal waarschijnlijk wel een ogenblik komen, dat er ook geen energie meer nodig is, dat alleen een weten blijft bestaan. En dat komt dan in een wereld, die ook voor ons van de geest te abstract is.

Ik vertel u dit, omdat men de kringloop van de ziel vaak veel te eenvoudig wil zien. Men denkt het zich heel vaak als volgt in: Wij hebben aan de top van de cyclus God, originerende factor of goddelijke gedachte. Vandaar krijgen we de afdaling door de verschillende sferen en gebieden, waarbij de ziel langzaam met voertuigen bekleed wordt. Zij bereikt het stoffelijk peil, komt op een sub-stoffelijk peil, beleeft de onderwereld, gaat naar boven, betreedt hernieuwd de menselijke wereld en gaat vandaar via mentaalgebied en andere sferen wederom tot God. Dat is natuurlijk heel aardig en heel mooi gedacht. Het is in een zeer grote lijn misschien niet eens onjuist.

Maar de ziel kan niet bewust in God opgaan. Wanneer we hier b.v. denken aan de theorieën van de Rozekruisers, dan valt ons direct op dat zij zeggen: Ja, maar je kunt slechts bewust deze kringloop doormaken, voor zover je bewustzijn reikt. Dat wil zeggen: Er volgt een periode van bestaan zonder bewustzijn, zonder contact met de buitenwereld. Is dat redelijk? We krijgen dan een voortdurende herhaling van alleen het onderste gedeelte van de cyclus. Dit is niet zo aanvaardbaar als b.v. de spiraalgedachte, die we voor de ontwikkeling van bewustzijn en werking van de ziel terugvinden in stellingen van theosofen, enkele antroposofen, daarnaast ook eigenaardig genoeg in de Pythagorese school - zij het daar in een variant van de berekening van cirkelvlakken en veelhoeken - en in het begin vinden dat ook nog in China.

Bij deze spiraalbeweging neemt men aan, dat men God moet zien als middelpunt, waar om men zich beweegt. Het rad van de boeddhistische lama heeft ongeveer dezelfde betekenis. Men beweegt zich rond het Goddelijke en kan dat Goddelijke misschien steeds meer benaderen, waardoor de kringloop kleiner wordt, maar ze blijft voortgaan... tot het middelpunt wordt bereikt. Hier is in ieder geval weggefallen de eindeloosheid van het proces, die we krijgen wanneer we een zuivere kringloop aannemen

rond God; terwijl het onbewust zijn (het voortdurend het "ik" verliezen in God zonder dit te kunnen ervaren) wegvalt, wat wij in het door mij genoemde beeld van sommige Rozekruisers vinden.

We zullen nu natuurlijk een paar vragen moeten oplossen. Een van de eerste vragen is wel: Kan er een kringloop van de ziel bestaan? Mijn antwoord hierop is: Zover als onze ervaring reikt: Ja, zeer zeker. Wij zien nl. dat wanneer van uit het Goddelijke een gedachte origineert, deze zich via verbinding met de chaos tot ikheid ontwikkelt; dat die kracht gelijk blijft maar kan gaan door de menselijke gebieden, kan gaan door de geestelijke gebieden en weer uit ons gezichtsvermogen verdwijnt.

Wij weten, dat bij deze menselijke gebieden echter ook nog iets anders mee betrokken is; nl. dat terrein, waarover ik zo even heb gesproken: Een steeds verdergaan dus van vormontwikkeling, daarmee het aanvaarden van grotere verantwoordelijkheid, op de duur het werken met gedachtenkracht als enig bewust gehanteerd constructiemiddel en daaruit het ontstaan van de grote werkelijke kracht. Perversie van kracht is - zoals u misschien weet - macht, zodat wij in deze hogere regionen soms krijgen de poging om de kracht te gebruiken tot heersen. In dat geval komen we tot wat wij kunnen noemen machtsmisbruik en daarmee tot verval van de eigen persoonlijkheid van die wezens. Dit zou misschien zelfs aanleiding kunnen zijn voor de zondeval-theorie en de strijd der engelen met de val van Lucifer.

Nu blijkt aan de andere kant ook, dat onze ziel met haar verschillende voertuigen toch niet altijd één vaste lijn vormt. Er is sprake van een voortdurend zich rondbewegen van uit de sferen - het hoogste bewustzijnspunt - naar de stof en terug. Stellende, dat dit moet worden gezien als een eerste kringloop, noemen wij dit de kleine circulatie van bewustzijn door de sferen. Daarnaast echter bestaat de steeds verdergaander bewustwording, die een groter baan met zich brengt. Deze grote kringloop echter moet een kringloop zijn die gaat van God tot God. Deze kringloop kan nooit bestaan uit een meermalen ondergaan in God zonder bewustzijn. Reden? Al hetgeen aanwezig is moet worden gezien als geschapen door God of uit God. Als zodanig is God in alle dingen evenzeer vertegenwoordigd als in de menselijke gedachte, in het menselijk wezen, de menselijke ziel. De onvolledigheid der delen behoeft niets toe of af te doen aan de volledigheid, de volmaaktheid van het geheel. Een ondergaan in God in onbewustzijn zou alleen betekenen: het beleven van werelden, waarin geen bewustzijn mogelijk is.

Nu blijkt echter, dat elk individu - in feite dus elke ziel, die een eerste bewustzijn heeft verworven - zich voortdurend zal verzetten tegen elke uitblussing van bewustzijn en daarvoor soms de meest eigenaardige wegen bewandelt. Het is logisch, dat een bewustzijn, dat in dat Goddelijke niet verder kan gaan, zich zal verzetten tegen een verdergaan. Hiervoor pleit o.m. het vastgestelde feit van reïncarnatie, dat zeer duidelijk een kwestie van keuze is en alleen al als een soort zelfbehoud de ziel weer een stoffelijke bevoertuiging doet zoeken tezamen met de geest. Wanneer echter van vorm tot vorm een evolutie plaatsvindt, waarbij niet alleen betrokken is het geestelijk geheel of de ziel als zodanig maar elke bevoertuiging, die zij tot haar eigen kan maken, dan is het voorstelbaar, dat na vele perioden van korte levens met wisseling van wereld op de duur een zodanig voertuig kan worden gebouwd, dat de ziel hierin desnoods tot het einde der dagen zonder onderbreking kan blijven bestaan. Dit houdt in, dat een correlatie van feiten, die door het korte leven op aarde en de daarop volgende verandering van omstandigheden in de sferen in het begin moeilijk is, nu volledig juist mogelijk is en wel niet alleen op basis van het gevoel (dus de beleving) maar ook der redenering, der bewustwording.

Dan stel ik: De kringloop der ziel is te verdelen in een aantal fasen. Als eerste dezer fasen zien we: bewustwording in de chaos.

De ziel in de chaos wordt zich bewust van zichzelf. Deze fase kent geen onderbrekingen en geen wisselingen van sfeer.

De tweede fase is een erkennen van de omgeving. Hierbij treedt een wijziging van omgeving door eigen onbewust ingrijpen meermalen op. Het bewustzijn van het "ik" als zodanig wordt niet onderbroken noch in fasen ingedeeld.

Derde fase: Een vormbewustzijn, waarbij voor het eerst een bewuste neerdaling in de stof kan plaatsvinden. Dit geschiedt meestal onder leiding van geestelijk meer bewusten en zal een reeks van stoffelijke vormen als één geheel doen beleven, waar geen individuele binding aan de vorm optreedt, maar de vorm slechts een belevingsmogelijkheid voor de ziel plus haar geest doet plaatsvinden.

De daaropvolgende fase: De directe binding aan het individu en beschouwing van uit het individu. Hierbij treedt voor het eerst een onderbreking op. Dat wil zeggen, dat het bewustzijn een direct verschil vaststelt bij het wegvallen van de vorm en het bestaan van de vorm. De ziel zal in deze fase zich voorbereiden op een menselijk zijn, waarbij zij komt tot een beschouwing van zichzelf.

Menselijk zijn - dat is de volgende fase dus - houdt in: Een erkennen van het "ik" plus een streven van dat "ik" in een stoffelijke wereld. Dit streven in de stoffelijke wereld wordt door de dood onderbroken. Achtereenvolgens worden verschillende werelden beleefd, doch zij worden niet als één geheel aanvoeld en de ervaringen uit de verschillende werelden zijn voor het bewustzijn nog niet tot één geheel verenigbaar.

De volgende trap: De ziel vindt een voertuig, waarin de continuïteit van bewustzijn blijft bestaan en geen erkennen is van dood. Er is geen sprake van onderbreking van bewustzijn. Een absolute correlatie van alle levensfeiten is voortdurend mogelijk. Hierin begint tevens meestal het eenheidsdenken zich te ontwikkelen.

De volgende fase: Het ontstaan van een eenheid van gedachten, waardoor vele individuen tezamen een soort monstrueus brein vormen, dat een oplossing voor elk der individuen van bepaalde belangrijke vragen - b.v. wat is het doel van het leven? - beter mogelijk maakt, een uitbreiding van het bewustzijn, het gelijktijdig ontstaan van voertuiglijke vormen met een zeer lange levensduur. (Onder zéér lang hier te verstaan enkele honderdduizenden jaren.)

De daaropvolgende fase: Een bevoertuiging van ziel en geest in zuivere kracht, waardoor handeling mogelijk blijft op elk terrein. Geen grens meer aan het leven, tenzij door eigen wil of bewustzijn; een vermogen om uit het totale denken (of de goddelijke gedachte) voor zichzelf steeds meer te putten. In deze fase - voor zover ons bekend - een zich vormen van een beeld van de Schepper voor de eerste maal.

De daaropvolgende fase: Het erkennen van de duplicatie der omstandigheden. Dat vraagt enige verdere uitleg.

Onder de duplicatie der omstandigheden verstaan wij: Het gelijktijdig aanwezig zijn van een z.g. tijdscontinuum, waarin alle gebeurtenissen achtereenvolgens plaatsvinden, opgebouwd uit het bewustzijn van alle individualiteiten, die deel uitmaken van de schepping; en in de tweede plaats het goddelijk geschapene, dat alle omstandigheden en mogelijkheden gelijktijdig volledig verwerkelijkt uitdrukt. In deze fase is zeer waarschijnlijk een vergelijking van deze beide werelden, daardoor een erkenning van de eigen functie binnen het Groot-Geschapene en het aanvaarden van deze functie in de uit het gedachtenleven of bewustzijn der schepselen geboren continuum.

Van hieruit als mogelijkerwijze laatste fase (er kunnen dus meer trappen zijn, maar die kunnen we niet vaststellen) een zo sterke identificatie van het "ik" met het totaal der schepping, dat het wezen als individu verdwijnt uit de wereld van de bewustzijn-kennende entiteiten met

hun tijdscontinuüm enz. enz. en daarvoor in de plaats een direct en volledig deelhebben in de eigen plaats - als een soort lijn in een goddelijk schilderwerk - aan de goddelijke schepping. Daar heeft u dan een korte tekening van de wijze, waarop wij dit zien en ons dit - ook dank zij hetgeen wij door anderen hebben kunnen leren - kunnen voorstellen.

Het is natuurlijk niet voldoende om alleen op deze manier die kringloop te bezien. Want wat voor ons wel zeer belangrijk is, is het eigen bewustzijn. Het slagzinnetje - zou ik haast zeggen - van Descartes "Cogito ergo sum; ik denk, dus ben ik", zou eigenlijk veranderd kunnen worden tot: Ik ben de gedachte. Er doet zich nl. het typische verschijnsel voor, dat het bewustzijn te allen tijde bepalend is voor de vorm, die het ego kan aannemen. Dit geldt niet alleen bij de stoffelijke bevoertuiging maar - zover we kunnen nagaan - evenzeer bij het aannemen van een geestelijke vorm, tot de hoogste trap. Dan is de gedachte in de kringloop van de ziel het meest belangrijke punt en is het de ontwikkeling van het denkvermogen in de eerste plaats, dat beslissend zal zijn voor de uiteindelijke relatie van het "ik" met de Godheid. Ik hoop, dat ik tot zover nog duidelijk ben.

Die relatie met de Godheid van uit het denken doet zich wederom kennen als een kringloopverschijnsel en hierbij komen wij wederom tot de spiraal. Alleen moet ik daarbij opmerken, dat de spiraal een gelijkmatige winding heeft en dus moet worden gedacht in de lengte en niet naar het middelpunt toe. Wat zien wij nl.? Elke keer is er een ontdekken van de wereld, een vormen van een oordeel over de wereld en daarvoor een vormen van een oordeel over het "ik", wat een stelling nemen tegen de wereld en een hernieuwd bewustzijn t.o.v. de wereld met zich meebrengt. Op deze wijze voltrekt zich soms zelfs in één mensenleven een reeks van 3 à 4 van deze wentelingen.

Deze kringloop van de gedachte betekent echter ook een progressief worden. Want wanneer wij eenmaal twee punten bewustzijn hebben, dan zal onze volgende realisatie niet drie maar vier zijn. Van vier uit niet vijf maar acht, enz. De uitbreiding gaat dus in een reeks. En bij deze reeks blijkt, dat het aantal ontstane problemen - werkelijke problemen dus - voor de gedachte gelijke tred houdt met de ontwikkeling van het bewustzijn. In deze zin zou de gedachte dus niet alleen betekenen het ontstaan van een nieuw weten maar vooral van een nieuwe vraag, een nieuwe levenshonger. Zoals ik zo even reeds opmerkte, wordt de mens meestal door het onbekende, door het geheim geprikkeld. Ik meen dit in dezelfde mate te mogen verklaren omtrent onze eigen wereld, waarin ook het onbekende een zeer grote aantrekkingskracht kan hebben. Naarmate er meer punten komen, waarop problemen bestaan voor de ziel, zal haar uiting via de geest in een grotere diversie van vormen mogelijk zijn. Op de duur zou het mogelijk moeten zijn, dat de ziel zich uit in vele differente vormen en niet slechts in vormen van eenzelfde gehalte of inhoud. Daarmee zijn wij het beeld Gods geworden.

Maar het beeld Gods zijn (kwalificatie van het werkelijk mens-zijn) is niet voldoende. Want op het ogenblik, dat wij het klein-scheppend vermogen in onszelf ontwikkelen, komt de behoefte het Groot-Scheppend vermogen te begrijpen. En dit probleem brengt ons uiteindelijk tot de identificatie met het Groot-Goddelijk denken. Bij elke kringloop der ziel - of beter gezegd: bij de kringloop van elke ziel - zal ons dus weer blijken, dat in de gedachten een opeenvolgende reeks van godsbeelden of godsvoorstellingen ontstaat, die te allen tijde een uiting zijn van het eigen "ik". Deze godsbeelden - niet in staat om een antwoord te geven op de vragen, die de mens zich stelt - zullen steeds door andere en grotere vervangen worden. Er komt echter een ogenblik, waarbij geen probleemstelling meer mogelijk is en het godsbeeld, dat in het "ik" ontstaan is, identiek zal zijn met het werkelijk Scheppend Vermogen. Op dit ogen-

blik zal m.i. de bewustwordingsgang voleind zijn. De kracht, waaruit de voertuigen (de geest, de ziel) zijn opgebouwd, zal vermoedelijk haar weg verder kunnen voortzetten en dus hernieuwd deze cyclus kunnen gaan. Het bewustzijn zelve blijft echter geïdentificeerd met de werkelijk Scheppende Gedachte - met God - en zal als zodanig aan deze volgende bewustwording geen persoonlijk deel hebben.

Nu wil ik nog proberen na deze stellingen van te voren een paar van de meest voorkomende vragen te beantwoorden. Het maakt het zo dadelijk gemakkelijker om alles geredelijk af te wikkelen. Een van de grootste vragen, die u ongetwijfeld zult stellen en die voor u de meest belangrijke zal zijn: Maar herhalen wij dan ons bestaan?

Antwoord: Uw bestaan van heden zal ongetwijfeld herhaald worden, maar door een andere entiteit. Het voeren van dit bestaan betekent voor u het ontdekken van bepaalde waarheden omtrent uzelve, het vormen van een reeks stellingen t.o.v. de cosmos, waardoor het u niet mogelijk zal zijn een volkomen identiek leven nogmaals te voeren, hetzij in de stof, hetzij op andere wijze.

Een tweede vraag, die waarschijnlijk ook al hier en daar broeit: Maar moeten wij dan steeds terugkeren?

Antwoord: Er bestaat geen feitelijke terugkeer, alleen een schijnbare. Want elke terugkeer volgens stoffelijk bewustzijn - dus in een stoffelijke wereld - moet toch betekenen een schrede vooruit qua bewustwording, qua denken. Als zodanig is er nooit een volledige repetitie mogelijk en heeft karma of oorzaak en gevolg als een rechtlijnige werking op de incarnatie slechts in zoverre invloed, dat zij bepaalt in welke bewustzijnsomstandigheden men verdergaat. Terugval is daarbij niet mogelijk. Dit in tegenstelling dus met de Indische theorie.

En dan nog een laatste vraag: Is er geen middel om aan deze zich voortdurend herhalende kringloop in het kleine te ontkomen en direct deel te worden van de grote kringloop?

Antwoord: Deze weg bestaat inderdaad. Op het ogenblik, dat het "ik" kan komen tot een volledige identificatie met een hele wereld, zijn alle fasen, die in die wereld ooit zijn vastgelegd, mede inbegrepen in de nieuwe vorm van bewustwording. Dit is een soort goddelijk bewustzijn, dat ons innerlijk wordt gegeven, en ontstaat in ons a.h.w. als gevolg van ons eigen zelfvergeten, waardoor we openstaan voor de ons omringende goddelijke kennis. Daarbij wordt dan een gehele fase overgeslagen. Het is echter niet mogelijk alle fasen over te slaan en op eenmaal de volledige bewustwording te volbrengen. In verband hiermede wil ik u wijzen op Jezus' verklaring: In het Huis mijn Vaders zijn vele woningen. Er zijn zeer zeker vele mogelijkheden voor ons om - onvolmaakt en nog niet volledig volbracht hebbende - reeds te wonen in het bewustzijn van het Goddelijke, de goddelijke kracht door onszelf te uiten en het goddelijk weten in ons te dragen. Maar telkenmale, wanneer we deze gave ontvangen hebben tot ons uiterste vermogen, betekent dit een mogelijkheid tot uitbreiding van ons bewustzijn en daardoor intensifiëring van de eenheid tussen de ziel en haar Schepper. Op deze wijze zal dan - dus zelfs in het Vaderhuis - eerst langzaam een absolute benadering van de Vader Zelve mogelijk zijn.

En nu ik bij deze lezing al een paar eerder voorgekomen vragen heb behandeld - de laatste vraag b.v. stamt uit Argentinië, de eerste uit de Ver. Staten, voor het geval u dat ook nog weten wilt - geloof ik, dat ik het verder veilig aan u kan overlaten wat wij deze avond hieromtrent verder bespreken. Ik heb getracht u globaal en hier en daar zelfs oppervlakkig een inzicht te geven in hetgeen wij omtrent de kringloop der ziel hebben geleerd en ik hoop, dat uit uw vragen zal blijken, dat u in uw eigen fase al reeds een behoorlijk bewustzijn bezit van de mogelijkheden hiervan.